

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

No1

2026
yanvar

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

*Elektron nashr, 552 sahifa.
2026-yil, yanvar*

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ И ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА УЗБЕКИСТАНА.....	26
Каракулов Фарход Зайпудинович	
TRANSPORT TIZIMIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA TAKOMILLASHTIRISH USULLARI	33
Bababekova Gulchexra Baxtiyarovna	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQUARUVCHI KORXONALARNING SIFAT MENEJMENTI TIZIMINI BAHOLASH	38
Achilov Ilmurad Nematovich	
TURIZM OBYEKTLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	45
Toshtemirov Xojiakbar Qahramon o'g'li	
КАЧЕСТВО КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКОВ УЗБЕКИСТАНА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРОБЛЕМНЫХ КРЕДИТОВ	51
Алиева Сусанна Сейрановна	
ВЛИЯНИЕ ЛИБЕРАЛИЗАЦИИ И РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ НА РАЗВИТИЕ ОВЦЕВОДСТВА И КАРАКУЛЕВОДСТВА В ГЛОБАЛЬНОМ МАСШТАБЕ	58
Нуриллаев Жамолиддин Ярашевич	
BARQAROR INVESTITSİYALAR: IQTISODIYOTDAGI ROLI VA DOLZARBLIGI	65
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
KRAUDFANDING – BARQAROR RIVOJLANISHNI AMALGA OSHIRISH UCHUN INNOVATSION MOLIYAVIY VOSITA SIFATIDA.....	71
Ashurova Oltin Yuldashevna	
FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHDA MOLIYAVIY BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	78
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI UCHUN BARQAROR BREND QIYMATINI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYALARI	84
Bekmurod Davlatmurotovich Ollaberganov, Zilola Baxramovna Abdikarimova	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA KORPORATIV BOSHQARUVNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	89
Atajanov Kamal Atavayevich	
AVTOTRANSFORMATORLARNING TASHQI MAGNIT MAYDONINING MATEMATIK MODELI	96
Pirmatov Nurali Berdiyrovich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Baxriddinov Begzod Alibek o'g'li	
O'ZBEKISTON VA JAHON AMALIYOTIDA BUDJET MUASSASALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING RIVOJLANISHIGA RETROSPEKTIV TAHLIL	101
Berdiyev Toshkenboy Panjiyevich	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: RISKGA ASOSLANGAN YONDASHUV VA AMALIY MEKANIZMLAR	108
Tojiyev Sardor Dilmurod o'g'li	
TIJORAT BANKLARI DEPOZIT BAZASINI MUSTAHKAMLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	113
Shayxiev Boburbek Ulug'bekovich	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI TRANSFORMATSIYA QILISHNING KONSEPTUAL MODELI.....	120
Abdullayev Javohir Abdumalik o'g'li	

GEODEZIYA VA GIS TEXNOLOGIYALARINING INTEGRATSIYASI.....	125
Ziynura sabirova	
RESPUBLIKADA UY-JOY QURILISHI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA DAVLAT VA XUSUSIY SEKTOR HAMKORLIGINING O'RNI	129
Otajonov Tohirjon Xo'janazar o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ТРУДОВЫХ ОТНОШЕНИЙ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА АО «УЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙУЛЛАРИ» В УСЛОВИЯХ СТРУКТУРНЫХ РЕФОРМ.....	133
Кадилова Шарофат Амоновна	
KASBLARNI MODERNIZATSIYA QILISH VA MEHNAT BOZORINING YANGI MODELINI BARPO ETISH	139
Ruziyev Oybek Abdumuminovich, Nurboyev Jaloliddin Mamadiyevich	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBIL BIZNESINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	143
Saidov Dilshodbek Razzakovich	
QISHLOQ JOYLARIDA MEHNAT RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	148
Amaniyazova Rayhan Bayniyazovna	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ЭКСПЛУАТАЦИОННОЙ УСТОЙЧИВОСТИ МАЛОМОЩНЫХ СЕТЕВЫХ СОЛНЕЧНЫХ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ СТАНЦИЙ В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА	153
Кудратов Афзалхужа Рустамович, Далмурадова Наргиза Нуриллаевна, Шогучкаров Санжар Кодирович	
MINTAQADA PARRANDACHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI	161
Qarshiyev Obidjon Egamberdiyevich	
INNOVATSION BANK EKOTIZIMLARINING TIJORAT BANKLARI RIVOJLANISHIDAGI ROLI	165
Aliyev Hasan Rayimjonovich	
ANALYSIS OF FACTORS OF INTENSIVE ECONOMIC GROWTH IN UZBEKISTAN	171
Sharipov Kamil	
SUN'IY INTELLEKT – TO'RTINCHI SANOAT INQILOBINING ASOSI.....	176
Kalonov Muxiddin Baxriddinovich	
KORXONALARDA MOLIVAVIY BOSHQARUVNING TASHKILIIY VA IQTISODIY MASALALARI	187
Jumayev Samariddin Ziyodullaevich	
YASHIL IQTISODIYOT KONSEPSIYASI ASOSIDA KICHIK BIZNES FAOLIYATINI OSHIRISH YO'LLARI	193
Isroilov Dilshodbek Rustamovich	
TALABALARDA O'Z-O'ZINI TARTIBGA SOLISH KO'NIKMALARINING RIVOJLANISHIDA INTERAKTIV TA'LIM PLATFORMALARINING O'RNI	198
Bozorova Muazzam Hamid qizi, Hakimova Gulnora Abdullo qizi, Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MONOPOLIYAGA QARSHI NAZORATNING XORIJIY TAJRIBASI	203
Bekbutayev Nodirjon Fayzullayevich	
XORAZM VILOYATIDA KAMBAG'ALLIK DARAJASINING O'ZGARISHI VA BU JARAYONGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	208
Mayliyeva Sadoqat Safayozovna	
IQTISODIY-MATEMATIK VA SSENARIYLI YONDASHUVLARDAN FOYDALANIB SANOAT RIVOJLANISHINI BAHOLASH VA PROGNOZLASH	213
Turdiyev Ulug'bek Qayumovich, Qayumova Nurafshona Ulug'bek qizi	
EKSPORTNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARINING DOLZARBLIGI.....	217
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich, Mutalov Sultonbek Abduraim o'g'li, Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Ubaydullayeva Gulchexra Erkabayevna, Aipova Iroda Ikramovna	

LEGAL AND INSTITUTIONAL FOUNDATIONS OF ECONOMIC COOPERATION BETWEEN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN AND INTERNATIONAL FINANCIAL INSTITUTIONS	222
Yovkochev Sherzod	
ICHKI AUDIT FUNKSIYALARINING ICHKI NAZORATNI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI	228
Tursunov Shohruxmirzo Baxtiyor o'g'li	
MOSH DONINI YANCHIB Olishda qo'llaniladigan qurilmani loyihalash	232
Qurbanov Abdimalik Jo'rayevich	
DAVLAT BOSHQARUVIDA SAMARADORLIKNI BAHOLASH: INSTITUTSIONAL MEXANIZMLAR, RAQAMLI YECHIMLAR VA AMALIY KUTILMALAR	239
Sarvar Saidov Xayrulloevich	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH KONSEPSIYASI DOIRASIDA UNING INFRATUZILMASINI TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH BORASIDA TAVSIYALAR	244
Tashov Mizrob Maxmudovich	
DAVLAT BOSHQARUV ORGANLARIDA INSON KAPITALINI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI	251
Mashrabaliyev Ibroximbek Mashrabaliyevich	
ФИНАНСЫ И ВЫСШАЯ МАТЕМАТИКА В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА	257
Айматова Фарида Хуразовна	
ZAMONAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING ROLI	263
Salayeva Dilafro'z Aybekovna	
ДИАГНОСТИКА СИНХРОННОГО ДВИГАТЕЛЯ НА ОСНОВЕ ИЗМЕРЕНИЯ ВНЕШНЕГО МАГНИТНОГО ПОЛЯ	267
Пирматов Нурали Бердярович, Бекишев Аллаберген Ергашевич, Мамуров Алмас Жумабой угли	
XORIJIIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI ASOSIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI VA XUSUSIYATLARI	275
Kurbanova Shaxnoza Yuldashbayevna	
СТРАТЕГИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА СТОИМОСТИ КОМПАНИИ В СДЕЛКАХ СЛИЯНИЙ И ПОГЛОЩЕНИЙ	279
Ли Илларион Георгиевич	
KO'P YADROLI CPU VA GPU ARXITEKTURALARIDA DIFFERENSIAL TENGLAMALARNI SONLI YECHISH UCHUN PARALLEL ALGORITMLARNI ISHLAB CHIQISH VA SAMARADORLIGINI BAHOLASH	284
Ismailov Shixnazar Rashid o'g'li, Ubaydullayev Farrux Fathulla o'g'li, Odilov Asliddin Isoq o'g'li	
СИСТЕМАТИЧЕСКОЕ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ — ОСНОВА ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭКОНОМИКИ	291
Муталов Абдуазим	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYALARNING HUDUDIIY TARKIBI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	295
Ermamatov Shonazar Jumakulovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSIYA SIYOSATI: INSTITUTSIONAL VA RAQAMLI ISLOHOTLAR	302
Sobirov Yo'ldoshboy Ro'zimboevich	
QASHQADARYO VILOYATINING IJTIMOIIY-IQTISODIY SALOHIIYATI VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	310
Tuyev Abdurahmon Yusubovich	
ТЕМИР YO'L STANSIYALARIDA STRELKALI O'TKAZGICH QURILMALARI BO'YICHA YO'L QO'YILGAN NOSOZLIKLAR VA ULARNING TAHLILI	315
Yunusova Gulshanoy Umarali qizi	

SANOAT KORXONALARIDA ASOSIY FOND LARDAN VA ISHLAB CHI QARISH QUVVATIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI.....	320
Ulashev Xubbim Askarovich	
TURLI YO'L SHAROITLARIDA TO'QNASHUV PAYTIDA TORMOZLASH VA BOSHQARUV PARAMETRLARI	324
Uralbayev Anvar Ubaydullayevich	
YANGI YARATILGAN MAHALLIY DURAGAY PILLALARNI YAKKA CHUVISH NATIJALARINING TAHLILI.....	328
Sobirov Qo'ziboy Erkinovich	
UY-JOY KOMMUNAL XIZMAT KO'RSATISHNI ZAMONAVIY YO'LLARI.....	332
Boboqulov S.B.	
TARJIMON DASTURLARIDA MULTITILLARNI TASNIFLASH: MAVJUD YONDOSHUVLAR VA MUAMMOLAR	338
Maxmudjanova Sayyora Yashin qizi	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA ICHKI AXBOROT TIZIMLARINING MODERNIZATSIYASI ORQALI ISHLAB CHI QARISH JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISH	343
Yo'ldoshev Nodirbek Ne'matjon o'g'li	
NEFT VA GAZ TERMINOLOGIYASINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI.....	349
Jo'rayeva Malohat Muhammadovna, Quryozova Gulshan Akmal qizi	
УСИЛЕНИЕ РОЛИ МЕЖДУНАРОДНЫХ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ В ДОСТИЖЕНИИ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В УЗБЕКИСТАНЕ	355
Гимранова О. Б.	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA OPERATSIYALARINING AHAMIYATI.....	361
Yuldashev Fozil Turapovich	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INI HISOBLASH VA UNDIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	373
Jumanazarov Alisher Toshtemir o'g'li	
ВЛИЯНИЕ КАЧЕСТВА ПУБЛИЧНОГО ФИНАНСОВОГО УПРАВЛЕНИЯ НА ДИНАМИКУ ЭКОНОМИКИ	377
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
DIVIDEND SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHDA FOYDA SIFATI VA FOYDANI BOSHQARISHNING TA'SIRI.....	383
Eshev Furqat A'zamovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ УМНЫМ ГОРОДОМ НА БАЗЕ ЦИФРОВЫХ ПЛАТФОРМ С ОРИЕНТАЦИЕЙ НА ЧЕЛОВЕКА	388
Рахимова Мадина Шухрат кизи	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA HISOB SIYOSATINING USLUBIY JIHATLARI	393
Toshpo'latov A. A.	
MOLIYAVIY HISOBOT ISHONCHLILIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	398
Zufarova Zilola Rahim qizi	
RAQAMLI PUL TIZIMINING KORRUPSIYA VA YASHIRIN IQTISODIYOTGA QARSHI KURASHDAGI INSTITUTIONAL AHAMIYATI.....	403
Putatov Dilshod Xaqberdiyevich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA SOLIQ HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH.....	408
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
АКТИВИЗАЦИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИНВЕСТИЦИЙ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ В УСЛОВИЯХ ПРИАРАЛЬЯ (НА ПРИМЕРЕ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН).....	411
Жоллыбеков Хурмет Бахыт улы	

KORPORATIV MUNOSABATLAR ISHTIROKCHILARINING HUQUQLARINI HIMOYA ETISH VA TA'MINLASHNING HUQUQIY-IQTISODIY SHAKLLARI	416
Rustamova Dilbar Rustamovna	
IQTISODIY TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA STRATEGIK MENEJMENTNI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY Tajribalari	423
Ismadiyarov Alisher Abduraxmon o'g'li	
METALLURGIK TEXNOGEN CHIQINDILARDAN KAMYOB METALLARNI AJRATIB Olish TEKNOLOGIYASI	427
Qayumov Oybek Azamat o'g'li, Ro'ziyev Ulug'bek Mamarasulovich, Abdullayev Farruh Odiljon o'g'li	
TRANSCHEGARAVIY ELEKTRON SAVDONI TAKOMILLASHTIRISHDA XO'JALIK ALOQALARI LOGISTIKASI	434
Yakubov Maksadxan Sultaniyazovich, Jumaboev Behzod	
YASHIL IQTISODIYOTGA INVESTISIYALARNI JALB QILISH	443
Raimjanova Madina Asrarovna	
O'ZBEKISTONDA ZARGARLIK XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	448
Azizova Roxila Baxodir qizi	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATIDA INVESTITSİYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	452
Isakova Naima Ikromjonovna	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLAR IQTISODIYOTIDA AJ "HUDUDIY ELEKTR TARMOQLARI" MOLIYAVIY BARQARORLIGINI MUSTAHKAMLASH YO'LLARI	459
Bo'ranboyeva Shoira Rustamovna	
"QISHLOQ HUDUDLARIDA XOTIN-QIZLARNING BARQAROR TURMUSH TARZINI TA'MINLASHDA NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARINING O'RNI VA AHAMIYATI"	466
Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi, Niyozova Ruxsora	
SMART TOURISM KAK INSTRUMENT USTOYCHIBOYO RAZVITIYA TURISTSKIX REGIONOV: MEJDUHARODNYY OPIYT I REGIONALNAYA ADAPTIATSIYA	471
Usmanova Aziza Bahodirovna	
XUFIYONA IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISHDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI RIVOJLANTIRISHNING TUTGAN O'RNI	477
Atamurodov To'liqn To'ymurodovich, Mamatkulov Salimjon Rahmonkulovich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
IQTISODIYOTDA TURIZM O'RNINI STATISTIK TAHLILINING XALQARO STANDARTLARI VA TAJRIBALARI	482
Jumanova Zilola Tuychiyevna	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH TIZIMIDA BANK KREDITLARINING O'RNI VA AHAMIYATI	489
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
XALQARO MOLIYA BOZORLARIDAN MOLIYAVIY RESURLARNI JALB ETISHDA SUVEREN KREDIT REYTINGLARINING O'RNI	494
Mamadaliyev Poziljon Mansurjon o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA MIJOZLAR BILAN O'ZARO MUNOSABATLAR RIVOJLANISH HOLATI TAHLILI	500
Ismailova Ma'mura Eldorovna	
MILLIY SANOAT RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA INSON KAPITALINING O'RNI	506
Yunusov Foziljon G'ulomqodirovich	
XONDIZA KONI POLIMETALL RUDALARINI FLOTATSIYALASHDA REAGENT REJIMINI TAKOMILLASHTIRISH	511
Shodiyev Abbas Ne'mat o'g'li, Egamberdiyev Baxtiyor Barat o'g'li	
EKSPORT-IMPORT OPERATSIYALARI BO'YICHA MUDDATI O'TGAN DEBITOR QARZDORLIKNI ANIQLASHDA RAQAMLI SOLIQ NAZORATI MONITORINGINING QO'LLANILISHI VA SAMARADORLIGI	517
Tashmuxeamedov Dilmurod Mirabzalovich	

SOLIQ SALOHİYATIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING TA'SIRI	522
Jurayev Xusan Atamuratovich	
IMPROVING MECHANISMS FOR ATTRACTING FOREIGN INVESTMENTS	528
Sobirov A. Abdurasul	
MINTAQADA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSİYALARNING AHAMIYATI	533
Masharipov Sardorbek Farxadovich	
TECHNOLOGY-DRIVEN VISITOR MANAGEMENT SYSTEMS FOR ENHANCING MUSEUM EXPERIENCE AND PERFORMANCE	539
Ibroximova Aziza Abbasovna	
XALQARO MOLIYAVIY INSTITUTLARNING O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TA'SIRI	545
Kurbonbekova Moxichexra Turobjonovna	

XALQARO MOLIYAVIY INSTITUTLARNING O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TA'SIRI

Kurbonbekova Moxichexra Turobjonovna

TDIU Ilmiy tadqiqotlar va innovatsiyalar
departamenti rahbari
[m.kurbonbekova @tsue.uz](mailto:m.kurbonbekova@tsue.uz)

Annotatsiya. Mazkur ilmiy maqolada xalqaro moliyaviy institutlarning O'zbekiston iqtisodiyotiga ko'rsatayotgan ta'siri, ularning moliyaviy va texnik ko'magi orqali amalga oshirilayotgan islohotlar hamda milliy iqtisodiy barqarorlikka qo'shayotgan hisssasi tahlil qilinadi. Xususan, Jahon banki, Xalqaro valyuta jamg'armasi (XVJ), Osiyo taraqqiyot banki (OTB), Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki (YTTB), Islom taraqqiyot banki (ITB) kabi yirik xalqaro moliyaviy tashkilotlarning O'zbekiston bilan hamkorlik yo'nalishlari, ularning dasturiy faoliyati, kredit siyosati, grant va investitsion kafolat mexanizmlari o'rganilgan.

Maqolada O'zbekistonning iqtisodiy o'sishini qo'llab-quvvatlashda xalqaro moliyaviy institutlarning roli, ularning energetika, infratuzilma, transport, qishloq xo'jaligi, ta'lim va sog'liqni saqlash sohalarida amalga oshirayotgan loyihalari misolida tahlil qilinadi. Shu bilan birga, xalqaro moliyaviy resurslardan samarali foydalanish, tashqi qarzning barqarorligini ta'minlash, xususiy sektorni rivojlantirish hamda mahalliy boshqaruv salohiyatini oshirish masalalari atroflicha yoritiladi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, xalqaro moliyaviy institutlar O'zbekiston iqtisodiyotida ijobiy strukturaviy o'zgarishlarga sabab bo'lmoqda, xususan, investitsion muhitni yaxshilash, byudjet barqarorligini mustahkamlash, moliyaviy boshqaruvni raqamlashtirish va xalqaro standartlarni joriy etishda muhim o'rin tutmoqda. Shu bilan birga, ayrim muammolar – qarz yukining ortishi, byurokratik to'siqlar va loyiha samaradorligi nazoratining sustligi – mavjudligi qayd etiladi.

Maqolada ilgari surilgan taklif va tavsiyalar xalqaro moliyaviy institutlar bilan hamkorlikni strategik asosda rivojlantirish, moliyaviy monitoring tizimini kuchaytirish, shaffoflikni ta'minlash va mahalliy kadrlarning xalqaro moliyaviy boshqaruvdagi salohiyatini oshirishga qaratilgan.

Umuman olganda, maqola O'zbekistonning global moliyaviy tizimdagi o'rni, xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik natijasida erishilayotgan iqtisodiy yutuqlar va istiqbolli yo'nalishlarni tahliliy jihatdan yoritadi hamda mamlakatning uzoq muddatli barqaror rivojlanishi uchun ilmiy-amaliy asos bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: xalqaro moliyaviy institutlar, O'zbekiston iqtisodiyoti, Jahon banki, Xalqaro valyuta jamg'armasi, Osiyo taraqqiyot banki, Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki, investitsiya, iqtisodiy barqarorlik, tashqi qarz, moliyaviy islohotlar.

Abstract. This scientific article analyzes the impact of international financial institutions on the economy of Uzbekistan, the reforms being implemented through their financial and technical assistance, and their contribution to national economic stability. In particular, the areas of cooperation with Uzbekistan of major international financial organizations such as the World Bank, the International Monetary Fund (IMF), the Asian Development Bank (ADB), the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD), and the Islamic Development Bank (IDB) are studied, as well as their programmatic activities, credit policies, grant and investment guarantee mechanisms. The article analyzes the role of international financial institutions in supporting Uzbekistan's economic growth, using the example of their projects in the energy, infrastructure, transport, agriculture, education, and healthcare sectors. At the same time, the issues of effective use of international financial resources, ensuring the sustainability of external debt, developing the private sector, and increasing the capacity of local government are covered in detail. According to the results of the study, international financial institutions are causing positive structural changes in the economy of Uzbekistan, in particular, they play an important role in improving the investment climate, strengthening budget stability, digitalizing financial management and introducing international standards. At the same time, some problems are noted - an increase in the debt burden, bureaucratic obstacles and weak control over project effectiveness. The proposals and recommendations put forward in the article are aimed at developing cooperation with international financial institutions on a strategic basis, strengthening the financial monitoring system, ensuring transparency and increasing the capacity of local personnel in international financial management. In general, the article analytically covers the role of Uzbekistan in the global financial system, the economic achievements and promising directions achieved as a result of cooperation with international organizations, and serves as a scientific and practical basis for the long-term sustainable development of the country.

Keywords: international financial institutions, economy of Uzbekistan, World Bank, International Monetary Fund, Asian Development Bank, European Bank for Reconstruction and Development, investment, economic stability, external debt, financial reforms.

Аннотация. В данной научной статье анализируется влияние международных финансовых институтов на экономику Узбекистана, проводимые ими реформы посредством финансовой и технической помощи, а также их вклад в национальную экономическую стабильность. В частности, изучаются области сотрудничества с Узбекистаном крупнейших международных финансовых организаций, таких как Всемирный банк, Международный валютный фонд (МВФ), Азиатский банк развития (АБР), Европейский банк реконструкции и развития (ЕБРР) и Исламский банк развития (ИБР), а также их программная деятельность, кредитная политика, механизмы грантового и инвестиционного гарантирования.

В статье анализируется роль международных финансовых институтов в поддержке экономического роста Узбекистана на примере их проектов в энергетическом, инфраструктурном, транспортном, сельскохозяйственном, образовательном и здравоохранительном секторах. Одновременно подробно рассматриваются вопросы эффективного использования международных финансовых ресурсов, обеспечения устойчивости внешнего долга, развития частного сектора и повышения потенциала органов местного самоуправления.

В статье анализируется роль международных финансовых институтов в поддержке экономического роста Узбекистана на примере их проектов в энергетическом, инфраструктурном, транспортном, сельскохозяйственном, образовательном и здравоохранительном секторах. Согласно результатам исследования, международные финансовые институты вызывают позитивные структурные изменения в экономике Узбекистана, в частности, они играют важную роль в улучшении инвестиционного климата, укреплении бюджетной стабильности, цифровизации финансового управления и внедрении международных стандартов. В то же время отмечаются некоторые проблемы – увеличение долговой нагрузки, бюрократические препятствия и слабый контроль за эффективностью проектов. Предложенные в статье предложения и рекомендации направлены на развитие сотрудничества с международными финансовыми институтами на стратегической основе, укрепление системы финансового мониторинга, обеспечение прозрачности и повышение квалификации местных кадров в области международного финансового управления. В целом, статья аналитически рассматривает роль Узбекистана в глобальной финансовой системе, экономические достижения и перспективные направления, достигнутые в результате сотрудничества с международными организациями, и служит научно-практической основой для долгосрочного устойчивого развития страны.

Ключевые слова: международные финансовые институты, экономика Узбекистана, Всемирный банк, Международный валютный фонд, Азиатский банк развития, Европейский банк реконструкции и развития, инвестиции, экономическая стабильность, внешний долг, финансовые реформы.

KIRISH

So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasi jadal iqtisodiy islohotlar yo'lini tanlab, ochiq bozor iqtisodiyotiga o'tish, investitsiyalarni jalb etish va moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga alohida e'tibor qaratmoqda. Bu jarayonda xalqaro moliyaviy institutlar — Jahon banki, Xalqaro valyuta jamg'armasi (XVJ), Osiyo taraqqiyot banki (OTB), Islom taraqqiyot banki (ITB), Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki (YTTB) hamda boshqa tashkilotlarning roli beqiyosdir.

Mazkur institutlar O'zbekiston iqtisodiyotining turli tarmoqlarida, xususan, energetika, infratuzilma, transport, ta'lim, sog'liqni saqlash va bank-moliya tizimini modernizatsiya qilishda faol ishtirok etib kelmoqda. Ular tomonidan mamlakatga ajratilayotgan imtiyozli kreditlar, grantlar, texnik yordam va investitsiya kafolatlari iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish hamda xususiy sektorni qo'llab-quvvatlashda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Xalqaro moliyaviy institutlarning O'zbekiston iqtisodiyotiga ta'sirini o'rganish bugungi kunda dolzarb bo'lib, bu masala mamlakatning global iqtisodiy tizimga integratsiyasi, moliyaviy barqarorlik siyosati va milliy taraqqiyot strategiyasining asosiy yo'nalishlari bilan chambarchas bog'liqdir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xalqaro iqtisodiy munosabatlar tizimida xalqaro iqtisodiy hamkorlik eng muhim poydevor hisoblanadi. Bugungi kunda jahon xo'jaligining rivojlanishi va globallashuv jarayonlarining chuqurlashishi natijasida milliy iqtisodiyotlar taraqqiyotida ushbu hamkorlikning o'rni har qachongidan ham ortib bormoqda. Bunday munosabatlarning asosiy harakatlantiruvchi kuchlari (subyektlari) sifatida nafaqat alohida davlatlar, balki yirik transmilliy kompaniyalar hamda mintaqaviy va xalqaro iqtisodiy tashkilotlar maydonga chiqmoqda.

XX asrning 80-yillaridan boshlab xalqaro iqtisodiy hamkorlik ko'lami misli ko'rilmagan darajada kengaydi. Bu davrda iqtisodiy aloqalar shunchaki tovar ayirboshlash doirasidan chiqib, yanada murakkab va keng qamrovli ko'rinish oldi. Xususan, tashqi savdo, kredit munosabatlari, valyuta va to'lov-hisob-kitob tizimlari, shuningdek, mintaqaviy integratsiya jarayonlari o'zaro hamkorlikning ajralmas qismiga aylandi.

Hozirgi vaqtda kapital chiqarish, ishchi kuchi migratsiyasi va transmilliy kompaniyalarning kengayishi kabi jarayonlar xalqaro iqtisodiy munosabatlarni tartibga solishning yangi mexanizmlarini talab qilmoqda. Shu bilan

birga, ilmiy-texnika va ishlab chiqarish sohalaridagi hamkorlik zamonaviy iqtisodiy taraqqiyotning asosiy omili sifatida muvaffaqiyatli amalga oshirilib, jahon bozorining yaxlitligini ta'minlamoqda.

Krugman o'zining "Xalqaro iqtisodiyot" asarida shuni ta'kidlaydiki, zamonaviy dunyoda davlatlar shunchaki resurs almashmaydi. U "Masshtab iqtisodi" nazariyasini ilgari surgan. Ya'ni, transmilliy kompaniyalar (TMK) mahsulotni butun dunyoga sotish orqali xarajatlarni kamaytiradi. Uning fikricha, 80-yillardan keyingi hamkorlik — bu shunchaki savdo emas, balki texnologik zanjir orqali bog'lanishdir.

Dominik Salvatore xalqaro hamkorlikni "iqtisodiy o'sish dvigateli" (engine of growth) deb ataydi. Salvatorening fikricha, milliy iqtisodiyot yopiq holda (faqat o'z resursiga tayanib) rivojlana olmaydi. U 80-yillardan boshlab kapitalning erkin harakatlanishi (investitsiya) va valyuta bozorlarining birlashishi davlatlar boyligining asosiy manbai bo'lib qolganini isbotlab bergan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolada muallif tomonidan ilmiy abstraksiyalash, tizimli tahlil, induksiya va deduksiya usullaridan foydalanilgan

TAHLIL VA NATIJALAR

Xalqaro moliyaviy institutlar — bu davlatlararo tashkilotlardir, ular rivojlanayotgan mamlakatlarga iqtisodiy rivojlanish, ijtimoiy infratuzilmani yaxshilash, kambag'allikni kamaytirish va moliyaviy tizimni mustahkamlash maqsadida kredit, grant va texnik yordam shaklida resurslar ajratadi.

Ularning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

- iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish;
- makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash;
- xalqaro savdoni kengaytirish;
- islohotlarni moliyaviy qo'llab-quvvatlash;
- xususiy sektorga investitsiya kiritish uchun qulay muhit yaratish.

O'zbekiston ushbu institutlar bilan 1990-yillardan boshlab hamkorlik qilib keladi. Bugungi kunda mamlakatda xalqaro moliyaviy institutlar ishtirokida amalga oshirilayotgan 500 dan ortiq loyiha mavjud bo'lib, ularning umumiy qiymati 25 milliard AQSh dollaridan ortiqni tashkil etadi.

O'zbekiston va xalqaro moliyaviy institutlar hamkorligining asosiy yo'nalishlari.

Jahon banki guruhi (World Bank Group). Jahon banki O'zbekistonning eng yirik moliyaviy hamkorlaridan biridir. Bank tomonidan mamlakatda ta'lim, sog'liqni saqlash, energetika, suv ta'minoti va qishloq xo'jaligi sohalarida qator yirik loyihalar amalga oshirilgan.

Masalan, "Qishloq joylarda ichimlik suvi ta'minoti tizimini yaxshilash", "Elektr energetika sohasini isloh qilish", "Kambag'allikka qarshi kurash dasturi" kabi loyihalar ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lib, aholining turmush darajasini oshirishga xizmat qilmoqda.

Osiyo taraqqiyot banki (OTB)

OTB O'zbekiston bilan hamkorlikda infratuzilma, transport va raqamli iqtisodiyot yo'nalishida faol ishlamoqda. 2023 yilda bank tomonidan 1,2 milliard dollarlik yangi moliyaviy paket tasdiqlangan. Bu loyihalar jumlasiga Toshkent–Andijon avtomobil yo'lini rekonstruksiya qilish, yashil energetikani rivojlantirish va ayollar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash dasturi kiradi.

Xalqaro valyuta jamg'armasi (XVJ). Asosan makroiqtisodiy siyosat, fiskal barqarorlik va pul-kredit siyosatini takomillashtirish bo'yicha maslahatlar beradi. U O'zbekiston hukumati bilan har yili "Article IV Consultation" doirasida mamlakat iqtisodiy ko'rsatkichlarini baholaydi va islohotlar bo'yicha tavsiyalar beradi.

Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki (YTTB)

YTTB O'zbekistonda xususiy sektorni rivojlantirish, bank tizimini modernizatsiya qilish va yashil iqtisodiyotga o'tishni moliyalashtirishda yetakchi o'rinda turadi. 2022 yilda O'zbekiston YTTB portfelida eng faol davlatlardan biri sifatida e'tirof etilgan.

Xalqaro moliyaviy institutlar faoliyatining ijobiy ta'siri

- Investitsion muhit yaxshilandi. YTTB va Jahon banki ishtirokida investitsion qonunchilik liberallashtirildi.
- Infratuzilma modernizatsiya qilindi. OTB va ITB tomonidan moliyalashtirilgan loyihalar orqali yangi yo'llar, elektr tarmoqlari, suv inshootlari qurildi.
- Makroiqtisodiy barqarorlik mustahkamlandi. XVJning texnik maslahatlari natijasida budjet siyosati va inflyatsiya nazorati yaxshilandi.
- Raqamli iqtisodiyot va xususiy sektor rivojlanmoqda. YTTB tomonidan kichik biznes va "startap"larni qo'llab-quvvatlash dasturlari amalga oshirilmoqda.

O'zbekiston iqtisodiyotining jadal rivojlanishida xalqaro moliyaviy institutlar bilan hamkorlik alohida strategik ahamiyat kasb etadi. Ushbu hamkorlikni yanada samarali yo'lga qo'yish va xalqaro resurslardan oqilona foydalanish maqsadida quyidagi taklif va tavsiyalarni amalga oshirish maqsadga muvofiqdir (1-jadval).

O'zbekiston iqtisodiyotining xalqaro moliya institutlari bilan hamkorligini strategik rivojlantirish va samaradorligini oshirish bo'yicha istiqbolli takliflar

№	Takliflar	Asoslari	Vazifalari
1.	Xalqaro moliyaviy institutlar bilan hamkorlikni strategik asosda boshqarish	Har bir xalqaro moliyaviy loyiha mamlakatning uzoq muddatli milliy rivojlanish strategiyasi va "O'zbekiston – 2030" konsepsiyasiga muvofiq tanlanishi zarur. Amaldagi holatda ayrim loyihalar qisqa muddatli moliyaviy yordam yoki texnik ko'mak sifatida qaralmoqda, biroq ularning makroiqtisodiy ta'siri yetarlicha baholanmayapti. Shu sababli, "Xalqaro moliyaviy hamkorlik strategik kengashi" kabi maxsus muvofiqlashtiruvchi organ tashkil etish tavsiya etiladi. Bu kengash barcha xalqaro moliyaviy bitimlarning iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik samaradorligini dastlabki bosqichda tahlil qilib, milliy ustuvorliklar bilan mosligini ta'minlashi lozim.	
2.	Milliy moliyaviy barqarorlik monitoring tizimini yaratish	O'zbekiston xalqaro kredit va grantlardan faol foydalanayotgan davlatlar sirasiga kiradi. Shu bois, xorijiy moliyaviy majburiyatlarning barqaror darajada saqlanishi mamlakat iqtisodiy xavfsizligi uchun muhimdir. Bu maqsadda "Milliy moliyaviy barqarorlik monitoring tizimi"ni yaratish zarur. Mazkur tizim xalqaro moliyaviy institutlar tomonidan ajratilgan mablag'larning maqsadli sarflanishini, kreditlarning qaytarilish muddatlarini, foiz to'lovlarini va loyihalarning iqtisodiy samaradorligini onlayn tarzda kuzatib boradi. Shuningdek, tizim yordamida davlat qarzi limitlarini prognozlash, qarz portfelining risk tahlili va mablag'larning ijtimoiy ta'sirini baholash imkoniyatlari kengayadi.	
3.	Mahalliy kadrlarning salohiyatini oshirish	Xalqaro moliyaviy institutlar bilan ishlashda muvaffaqiyatning muhim omillaridan biri – yuqori malakali kadrlarning mavjudligidir. Ko'plab xalqaro loyihalarda xorijiy maslahatchilar va ekspertlar ishtirok etadi, ammo mahalliy mutaxassislar ulardan yetarli darajada tajriba to'plamayapti. Shu bois, moliyaviy boshqaruv, xalqaro hisobdorlik, grantlar monitoringi, investitsion tahlil yo'nalishlarida doimiy malaka oshirish markazlarini tashkil etish zarur. Bu markazlarda xalqaro institutlar bilan hamkorlikda o'quv dasturlari, qisqa muddatli kurslar va amaliyot dasturlari yo'lga qo'yilishi, shuningdek, yosh mutaxassislar uchun xalqaro stajirovkalar tizimi joriy etilishi maqsadga muvofiqdir.	
4.	Raqamli nazorat tizimini joriy etish	Zamonaviy sharoitda xalqaro moliyaviy loyihalarni boshqarish jarayonida shaffoflik va javobgarlik asosiy talab hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, "Raqamli moliyaviy nazorat platformasi" ni joriy etish taklif etiladi. Mazkur platforma orqali barcha xalqaro kredit va grantlar bo'yicha ma'lumotlar yagona elektron bazada saqlanadi. Unga Markaziy bank, Moliya vazirligi, Iqtisodiyot va moliya vazirligi, shuningdek, xalqaro hamkor tashkilotlar kirish huquqiga ega bo'ladi.	Platforma yordamida: 1. loyihalarning moliyaviy holati real vaqt rejimida kuzatiladi; 2. mablag'larning sarfi va natijalari bo'yicha ochiq hisobotlar shakllanadi; 3. fuqarolik jamiyati va ommaviy axborot vositalari uchun ochiqlik ta'minlanadi. Bu nafaqat korrupsiya va byurokratik to'siqlarni kamaytiradi, balki xalqaro hamkorlarning O'zbekistonga bo'lgan ishonchini yanada mustahkamlaydi.

5.	Xalqaro tajriba asosida "Milliy taraqqiyot banki"ni shakllantirish	Xalqaro moliyaviy institutlar bilan o'zaro aloqalarni samarali boshqarish uchun "Milliy taraqqiyot banki"ni tashkil etish dolzarbdur. Ushbu bank YTTB yoki Koreya Taraqqiyot banki modeliga o'xshash tarzda faoliyat yuritib, xalqaro hamkorlar bilan to'g'ridan-to'g'ri moliyaviy aloqalarni amalga oshiruvchi markaziy tuzilma vazifasini bajaradi.	Bankning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat bo'ladi: 1. loyihalarning moliyaviy holati real vaqt rejimida kuzatiladi; 2. mablag'larning sarfi va natijalari bo'yicha ochiq hisobotlar shakllanadi; 3. fuqarolik jamiyati va ommaviy axborot vositalari uchun ochiqlik ta'minlanadi. Bu nafaqat korrupsiya va byurokratik to'siqlarni kamaytiradi, balki xalqaro hamkorlarning O'zbekistonga bo'lgan ishonchini yanada mustahkamlaydi.
6.	Kredit siyosatini optimallashtirish va risklarni boshqarish	O'zbekiston xalqaro moliyaviy institutlar bilan faol hamkorlik qilgani sari tashqi qarz hajmi ortib borayotgani kuzatilmoqda. Shu bois, qarzning samaradorlik ko'rsatkichlari, foiz to'lovlarining nisbiy yuklamasi va qaytarilish grafigi asosida risklarni boshqarish tizimini takomillashtirish zarur. Moliya vazirligi huzurida "Tashqi qarzlarni boshqarish markazi" tashkil etilib, xalqaro moliyaviy institutlar bilan tuzilayotgan bitimlarni mustaqil ekspertizadan o'tkazishi, risk baholashini amalga oshirishi lozim.	
7.	Xalqaro hamkorlikning ijtimoiy ta'sirini baholash tizimini joriy etish	Xalqaro moliyaviy institutlar ishtirokidagi loyihalarning nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy va ekologik natijalarini baholovchi milliy tizim yaratilishi muhim. Har bir yirik loyiha amalga oshirilgach, u aholi bandligi, gender tengligi, ekologik xavfsizlik va hududiy rivojlanishga qanday ta'sir ko'rsatgani haqida ochiq hisobot taqdim etilishi kerak. Bu yondashuv xalqaro donorlar bilan hamkorlikda O'zbekistonning barqaror rivojlanish maqsadlariga (SDG) mos natijalar ko'rsatkichlarini shakllantirishga imkon beradi.	

O'zbekiston iqtisodiyotiga xalqaro moliyaviy institutlarning ta'sirini yanada samarali va barqaror yo'nalishda rivojlantirish uchun bir qator institutsional, tashkiliy va raqamli islohotlarni amalga oshirish zarur. Quyidagi taklif va tavsiyalar ushbu yo'nalishda tizimli yondashuvni shakllantirishga qaratilgan. Hozirgi kunda O'zbekiston ko'plab xalqaro moliyaviy institutlar — Jahon banki, Xalqaro valyuta jamg'armasi (XVJ), Osiyo taraqqiyot banki (OTB), Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki (YeTTB) hamda Islom taraqqiyot banki (IsDB) bilan faol hamkorlik olib bormoqda. Biroq bu hamkorlik ayrim hollarda fragmentar xarakterga ega bo'lib, milliy strategik maqsadlar bilan to'liq integratsiyalashmagan. Shu bois har bir xalqaro loyiha mamlakatning "O'zbekiston – 2030" strategiyasi va Yalpi ichki mahsulotni diversifikatsiya qilish maqsadlariga mos ravishda tanlanishi lozim. Shu orqali tashqi moliyaviy manbalar milliy iqtisodiy ustuvorliklarga xizmat qiladigan yagona tizimga aylanishi mumkin.

Xalqaro moliyaviy institutlar bilan samarali ishlash uchun yuqori malakali iqtisodchilar, moliyachilar, loyihani boshqaruv mutaxassisleri va muzokarachi kadrlar zarur. Shu maqsadda xalqaro moliyaviy boshqaruv bo'yicha maxsus o'quv markazlari tashkil etilishi lozim. Bu markazlar Jahon banki akademiyasi, OTB yoki YeTTB hamkorligida faoliyat yuritib, mahalliy mutaxassislarga xalqaro standartlar asosida treninglar o'tkazadi. Natijada O'zbekiston xalqaro moliyaviy bozorlarida mustaqil muzokarachi va tahlilchi sifatida faol ishtirok etadigan kadrlar zaxirasiga ega bo'ladi. Bugungi kunda xalqaro moliyaviy resurslardan foydalanish jarayonida

ochiqlik va samaradorlik muammolari saqlanib qolmoqda. Shu bois barcha xalqaro loyihalar uchun raqamli shaffoflik platformasi joriy etilishi zarur. Ushbu tizim har bir loyiha bo'yicha mablag'lar manbai, sarf yo'nalishlari, bajarilish holati va iqtisodiy natijalarni real vaqt rejimida kuzatib borish imkonini beradi. Bu nafaqat xalqaro hamkorlar ishonchini oshiradi, balki ichki davlat moliya nazoratining samaradorligini ham kuchaytiradi.

Ko'plab rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda xalqaro moliyaviy hamkorlikni muvofiqlashtiruvchi maxsus banklar mavjud. Masalan, Janubiy Koreya taraqqiyot banki yoki Malayziya taraqqiyot korporatsiyasi bu borada muvaffaqiyatli tajriba sifatida tanilgan. Shu asosda O'zbekistonda ham "Milliy taraqqiyot banki"ni tashkil etish maqsadga muvofiqdir. Ushbu bank xalqaro kreditlar, grantlar va investitsiyalarni yagona markaz orqali boshqarib, ularni milliy infratuzilma, energetika va ijtimoiy soha loyihalariga yo'naltirish imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xalqaro moliyaviy institutlarning O'zbekiston iqtisodiyotiga ta'siri juda keng ko'lamli bo'lib, ular mamlakatning moliyaviy tizimini barqarorlashtirish, iqtisodiy islohotlarni qo'llab-quvvatlash va infratuzilmani rivojlantirishda hal qiluvchi o'rin tutmoqda. Shu bilan birga, xalqaro moliyaviy resurslardan samarali foydalanish, qarz siyosatini muvozanatli yuritish va mahalliy boshqaruv salohiyatini oshirish dolzarb masala bo'lib qolmoqda.

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, xalqaro moliyaviy institutlar bilan hamkorlik nafaqat tashqi mablag'larni jalb etish vositasi, balki mamlakatda institutsional islohotlarni jadallashtiruvchi omil sifatida ham namoyon bo'lmoqda. Ayniqsa, ularning texnik yordam dasturlari orqali davlat boshqaruvi tizimi, soliq siyosati, bank sektoridagi islohotlar va xususiy sektorni qo'llab-quvvatlash mexanizmlari takomillashmoqda. Shu bilan birga, xalqaro moliyaviy resurslarning ortib borishi tashqi qarz yukining oshish xavfini ham yuzaga keltirmoqda, bu esa milliy moliyaviy barqarorlikni doimiy nazorat qilish zaruratini taqozo etadi.

Mazkur jarayonlarni samarali boshqarish uchun O'zbekistonning xalqaro moliya bozoridagi ishtiroki strategik, tizimli va prognozli yondashuv asosida shakllanishi lozim. Xalqaro hamkorlikni milliy rivojlanish maqsadlari bilan uyg'unlashtirish, har bir loyiha bo'yicha iqtisodiy qaytim va ijtimoiy ta'sirni baholash mexanizmini kuchaytirish muhimdir. Shu bilan birga, xorijiy moliyaviy institutlar bilan muzokaralarda mahalliy ekspertlarning salohiyatini oshirish, raqamli monitoring tizimini joriy etish va shaffoflikni ta'minlash mamlakat manfaatlarini himoya qilishda hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'ladi.

Bundan tashqari, xalqaro tajriba asosida "Milliy taraqqiyot banki" yoki "Investitsion hamkorlik agentligi" kabi muvofiqlashtiruvchi institutni shakllantirish O'zbekiston uchun dolzarb masalalardan biridir. Bu orqali xalqaro kredit va grant oqimlari yagona moliyaviy markaz orqali boshqarilib, ularning maqsadli ishlatilishi va qaytarilish darajasi ustidan real nazorat o'rnatiladi.

Xulosa qilib aytganda, xalqaro moliyaviy institutlar bilan hamkorlik O'zbekiston iqtisodiy modernizatsiyasi jarayonining muhim omillaridan biridir. Ammo ushbu hamkorlikning samaradorligini oshirish uchun milliy moliyaviy mustaqillikni ta'minlash, iqtisodiy xavfsizlikni muvozanatda ushlab turish, va xalqaro shartnomalar ustidan strategik boshqaruvni takomillashtirish talab etiladi. Shundagina xalqaro moliyaviy hamkorlik mamlakatning uzoq muddatli iqtisodiy o'sishi va raqobatbardoshligini ta'minlovchi barqaror rivojlanish mexanizmiga aylanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Asian Development Bank. (2023). *Asian Development Outlook 2023: Building Resilient Economies*. Manila: ADB.
2. European Bank for Reconstruction and Development. (2022). *Transition Report 2022–23: Business Unusual*. London: EBRD.
3. International Monetary Fund. (2023). *Uzbekistan: 2023 Article IV Consultation Report*. Washington, DC: IMF.
4. International Finance Corporation. (2021). *Creating Markets in Uzbekistan*. Washington, DC: World Bank Group.
5. Ministry of Economy and Finance of the Republic of Uzbekistan. (2024). *Macroeconomic Indicators and Investment Reports*. Tashkent.
6. United Nations Conference on Trade and Development. (2023). *World Investment Report 2023*. Geneva: UNCTAD.
7. World Bank. (2022). *Uzbekistan Country Partnership Framework 2022–2026*. Washington, DC: World Bank.
8. Yuldasheva, M. B. (2021). Xalqaro moliyaviy institutlar faoliyatining O'zbekiston iqtisodiyotiga ta'siri. *Iqtisodiyot va moliya*, 3(1), 34–41.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100